

مصاحبه با:

استاد دکتر غلامعلی افروز مسئول محترم انجمن اولیا و مربیان کشور

ناگزیر می‌بایست از وضعیت قبلی ونحوه رشد و پرورش کودک در سنین قبل از مدرسه اطمینان بیشتری حاصل کنیم. بنابراین پرداختن به امور کودکان بخصوص قبل از سنین مدرسه از مهمترین مسائل است. از آن جایی که بسیاری از خانواده‌ها بخصوص در مناطق مخروم نسبت به شیوه‌های تربیت کودک و اهمیت آن به ویژه در مراحل اولیه رشد، از آگاهی‌های لازم برخوردار نبوده و نیازهای دوران جنینی، نام‌گذاری کودک، تشویق، تنبیه، گوشه‌گیری، اضطراب، افسردگی، پرخاشگری، لکنت‌زبان، شب‌اداری، پیش‌گیری از معلولیت‌ها، سنجش استعدادها، کودکان و همچنین رشته‌های تحصیلی و راهنمایی‌های شغلی و حرفه‌ای، ازدواج فرزندان و غیره نیاز به مشاوره دارند، به نظر این جانب تاسیس و گسترش مراکز مشاوره خانواده در مناطق مختلف کشور تحت هدایت و نظارت دفتر مرکزی انجمن اولیا و مربیان کشور امری است فوق‌العاده ضروری و اجتناب‌ناپذیر.

■ با عنایت به اهمیت مشاوره خانواده، جنبه‌های جهت توسعه و تعمیم امر مشاوره در آموزش و پرورش رسمی کشور، چه تدابیری

■ به نظر جنابعالی، مشاوره خانواده در نظام جمهوری اسلامی از چه نقش و جایگاهی برخوردار است؟

□ بدون تردید اساس تحول از خانواده آغاز می‌شود، به اعتقاد همه روان‌شناسان حاذق و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان، خمیرمایه شخصیت کودکان در سنین قبل از دبستان و عمدتاً در کانون خانواده پی‌ریزی می‌شود. شناخت ویژگی‌ها و حسن تأمین نیازهای اساسی کودکان در راستای شکوفایی استعدادها، در خانواده آغاز می‌شود و بالطبع همین جریان در مدرسه ادامه می‌یابد. تحقیقات روان‌شناختی و تربیتی انجام شده حاکی از آن است که آن دسته از کودکانی که در دامان خانواده از رشد مطلوبی برخوردار بوده و نیازهای جسمی، ذهنی و عاطفی آنان به طور شایسته تأمین شده است، وقتی وارد مدرسه می‌شوند در زمینه یادگیری و پیشرفت تحصیلی از خود توانمندی‌های قابل توجهی نشان داده‌اند.

به دیگر سخن برای این که ما بتوانیم زمانی که کودکان وارد نظام رسمی آموزش و پرورش می‌شوند، یعنی بعد از ۶ سالگی، برنامه‌های آموزشی جامعی را تدارک ببینیم و نسبت به شکوفایی استعدادها و خلاقیتها پیشقدم باشیم،

اتخاذ فرموده‌اید؟

□ در حال حاضر دوره آموزشی ویژه «مشاوره خانواده» برای تربیت مشاوران متعدد و متخصص در دفتر مرکزی انجمن اولیا و مربیان طراحی گردیده و با تأییدات خداوند متعال اولین گروه از مشاوران خانواده با گذراندن دوره آموزشی، آماده شرکت در آزمون نهایی هستند. شرکت کنندگان در دوره تخصصی «مشاوره خانواده» از بین فارغ التحصیلان دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌های روان‌شناسی و علوم تربیتی و مددکاری اجتماعی می‌باشند که پس از شرکت در این دوره فشرده و موفقیت در آزمون مربوط، موفق به اخذ گواهی نامه مشاوره خانواده خواهند شد. ترتیبی اتخاذ گردیده تا فارغ التحصیلان این دوره در مراکزی که زیر نظر وزارت آموزش و پرورش خواهد بود به امر مشاوره بپردازند.

■ به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران تعلیم و تربیت، همکاری اولیای خانواده و مدرسه نقش اساسی در پیشگیری از بروز مشکلات تربیتی دانش‌آموزان دارد، برای تحقق این امر چه تدابیری اندیشیده‌اید؟

□ از جمله فعالیتهای انجمن اولیا و مربیان پرداختن به نقش مهم انجمنهای اولیا و مربیان مدارس در امر بهداشت روانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است نظام آموزشی مطلوب همانند یک مثلث مقدس است که یک ضلع آن را مربیان، ضلع دیگر را اولیا و ضلع پایه و اساسی را دانش‌آموزان تشکیل می‌دهند. هر قدر اولیا و

مربیان مدارس با هم مرتبط بوده و پیوند مستحکمی داشته باشند، زمینه شکوفایی استعدادها و خلاقیتها در دانش‌آموزان بیشتر خواهد شد.

برای این که اهمیت حیاتی این موضوع روشنتر شود و خانواده‌ها نگرش مثبت‌تری نسبت به شرکت در برنامه‌های انجمن اولیا و مربیان داشته و ناظر بر مسائل آموزشی، تربیتی، رفاهی و بهداشتی مدارس فرزندان خود باشند، شورای عالی انجمن اولیا و مربیان با حضور جمعی از مسؤولان و متخصصان طراز اول جامعه تشکیل گردیده است. همچنین در نظر داریم که به لطف و یاری خدا تابستان امسال نیز برای اولین بار کنگره سراسری انجمن اولیا و مربیان کشور را برگزار کنیم.

■ نقش آموزشهای خانواده را در گذشته چگونه ارزیابی می‌کنید و برای تقویت و توسعه این امر چه اقداماتی ضرورت دارد؟

□ اخیراً دو دوره تخصصی آموزشی برای آموزش خانواده‌ها در نظر گرفته شده است: یک دوره آموزش عمومی که از چندین سال پیش اجرا می‌شده است و با تغییرات اندکی کماکان ادامه می‌یابد، و دیگری دوره فشرده آموزشی تحت عنوان آموزشهای ویژه نظیر، پرخاشگری، افسردگی، اضطراب، لکنت زبان، شب ادراری، خلاقیت و غیره است که در نظر داریم طی ماههای آینده در مناطق مختلف برای اولیای علاقه‌مند به مورد اجرا بگذاریم. در هر حال لازم

می دانیم در حد امکان به امر آموزش اولیا بهای بیشتری داده و در این طریق از نشریات آموزشی و تربیتی، صدا و سیما و بالاخص سیمای خانواده حداکثر بهره را ببریم.

■ به نظر جنابعالی چگونه می توان از رسانه های گروهی خصوصاً صدا و سیما برای تقویت همکاری و ارتباط مستمر بین اولیای خانواده و مدرسه بهره گرفت؟

□ بدیهی است به لحاظ گستردگی و تنوع جغرافیایی کشور و محدودیتهای موجود، قادر نخواهیم بود که در همه مناطق و مدارس کلاسهای آموزش عمومی و آموزش اختصاصی دایر نماییم، لذا برای فراگیر نمودن این قبیل برنامه ها که از مهمترین امور هستند، ضروری است از صدا و سیما بیشتر بهره ببریم. در این جا لازم به ذکر است که به لطف خدا مدیر عامل محترم صدا و سیما که خودشان عضو شورای عالی انجمن اولیا و مربیان کشور و مسئول کمیسیون آموزش و پرورش می باشند برای هر گونه همکاری اعلام آمادگی فرموده اند. در هر حال ضروری است برای همگانی کردن آموزش خانواده از همه امکانات موجود اعم از صدا و سیما، سینما، تأثر، مطبوعات بخصوص مجلات آموزشی و تربیتی، همچون تربیت، رشد، پیوند و غیره حداکثر بهره را گرفت.

■ برای هماهنگی بین نهادهای مختلف فرهنگی در امر مشاوره چه پیشنهادی دارید؟

□ آیین نامه ای که تهیه نموده ایم بر این اساس است که «مشاوران خانواده» صرفاً در خارج از ساعات مدارس مورد رجوع خانواده ها خواهند بود. بدیهی است برادران و خواهران شاغل در امور تربیتی و هسته های مشاوره نیز می توانند مواردی را که ضروری بدانند به این مراکز ارجاع نمایند. البته برای ما بسیار ارزشمند خواهد بود که درصد قابل توجهی از شرکت کنندگان در دوره های ویژه مشاوره خانواده از مجمع برادران و خواهران امور تربیتی و شاغل در حوزه معاونت پرورشی باشد. در هر حال به لحاظ نیاز مبرم و فراوان به امر مشاوره و محدودیت و کمبود فوق العاده مشاوران ذی صلاح در سطح کشور، نه تنها هرگز تداخلی در وظایف نهادهای مختلف صورت نخواهد پذیرفت، بلکه ما انتظار یکپارچگی، معاضدت و معاونت بیشتری را داشته و تأسیس مراکز مشاوره خانواده را مکمل مشاوره های تربیتی مدارس می دانیم.

■ اخیراً جهت فرصت مطالعاتی، سفری به غرب داشته اید، به نظر شما تجربیات مفید و قابل اقتباس از غرب در زمینه همکاری اولیای مدرسه و خانواده چیست؟

□ واقع امر این است که یک زمانی تصور می شد که مدارس به تنهایی می توانند پاسخگوی تمامی نیازهای آموزشی و تربیتی دانش آموزان باشند، اما پس از فعالیتهای رسمی مدارس به شکل نوین آن در غرب و سپس در مشرق زمین، دیری نپایید که تغییر اساسی در نگرش جامعه نسبت به این باور به وجود آمد. مربیان مدارس و والدین دانش آموزان به این حقیقت اذعان نمودند که بدون همفکری و همکاری مشترک آنها پرداختن به فرایند مستمر تعلیم و تربیت نمی تواند به طور مطلوب عملی باشد. به دنبال این اندیشه، شاهد تشکیل و تشکل انجمنهای اولیا و مربیان در کشورهای مغرب زمین و در پی آن در شرق می شویم، اما در سالهای اخیر به لحاظ گسترش روزافزون علوم و فنون و تکنولوژی از یک سو و لجام گسیختگی های فرهنگی از سوی دیگر، هم اینک والدین به این باور رسیده اند که برای حفظ بهداشت روانی، رشد ذهنی و شکوفایی خلاقتهای کودکان چاره ای نیست جز این که اولیا و مربیان متحداً و متفقاً بتوانند با بهره گیری از همه امکانات جامعه بالاخص امکانات فرهنگی آن به کمک نظام آموزشی کشور بشتابند.

امروزه در غرب، والدین نظارت بر امر تعلیم و تربیت فرزندان و مشارکت در فعالیتهای مدرسه را از جمله حقوق اساسی خود می دانند. در هیچ یک از کشورهای پیشرفته دنیا دیگر دولت به تنهایی متولی امر آموزش و پرورش نمی باشد، چرا که آموزش و پرورش مؤثر در مدارس بدون مشارکت جدی اولیا در استمرار بخشیدن به تصمیمات مدرسه نمی تواند به نحو شایسته صورت پذیرد.

امروزه در بسیاری از کشورهای پیشرفته غربی، شاهد حضور گسترده مربیان و معلمان ورزیده و دوره دیده افتخاری از جمع اولیا در سطوح مدارس هستیم. ان شاء الله این امر به نحو شایسته تری در مدارس ما نیز جلوه گر شود.

والسلام

